

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

תורה – דברים פרק א'

(יא) יהוה אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלה פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם: (יא) יהוה אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלה פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם: (יא) יי אלהא דאבהתכון יוסף עליכון פותכון אלה זמניו ויברך יתכון כמא די מליל לכוון: (יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם: (יב) איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם: (יב) אכדיו אסובר בלחודי טרחכון ועסקיכון ודינכון: (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: (יג) הבו לכוון גברין חכימין וסוכלתגון ומדעון לשבטיכון ואמננן רישין עליכון: (יד) ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות: (יד) ותענו אתי ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות: (יד) ואתבתון יתי ואמרתון תקיו פתגמא די מללתא למעבר: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושרי לשבטיכם: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושרי לשבטיכם: (טו) ודברית ית רישי שבטיכון גברין חכימין ומדעון ומנתי יתהון רישין עליכון ורנני אלפיין ורנני מאותא ורנני חמשיין ורנני עשוריתא וסרכין לשבטיכון:

רס"י

דלוקים: חכמים – כסופים: ונזונים – מצינים דבר מתוך דבר זהו ששאל אריוס את ר' יוסי מה בין חכמים לנזונים חכם דומה לשולחני עשיר כשמציאין לו דינרין לראות רואה וכשאין מציאין לו יושב ותוהה נזון דומה לשולחני תגר כשמציאין לו מעות לראות רואה וכשאין מציאין לו הוא מחזר ומציא משלו: וידועים לשבטיכם – שהם ניכרים לכם שאם צא לפני מעוטף צטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא אצל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם: בראשיכם – ראשים ומכובדים עליכם שתהיו נוהגין בהם כבוד ויראה: ואשמם – חסר יו"ד (אמנם בכל התיקונים ובספר תורה נכתב מלא יו"ד) לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהיה להם למחות ולכוון אותם לדך הישרה:

(יז) ותענו אותי וגו' – חלטתם את הדבר להגאחכם היה לכם להשיב רבינו משה ממי נאה ללמוד ממך או מתלמידך לא ממך שנלענת עליה לא ידעתי מחשבותיכם

(יח) יוסף עליכם ככם אלה פעמים – מהו שוב ויברך אתכם כאשר דבר לכם אלה אמרו לו משה אתה נותן קצבה לצרכותינו כבר הבטיח הקב"ה את אברהם אשר אם יוכל איש למנות וגו' אמר להם זו משלי הוא אצל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם: (יז) איכה אשא לבדי – אם אומר לקבל שכר לא אוכל זו היא שאמרת (ס"א שאמרנו) לכם לא מעממי אני אומר לכם אלה מפי הקב"ה: טרחכם – מלמד שהיו ישראל טרחנין היה אחד מהם רואה את צעל דינו נזכר דין אומר יש לי עדים להביא יש לי ראיות להביא מוסיף אני עליכם דיינין: ומשאכם – מלמד שהיו אפיקורסין הקדים משה ללאת אמרו מה ראה בן עמרם ללאת שמא אינו שפוי בתוך ביתו איחר ללאת אמרו מה ראה בן עמרם שלא ללאת מה אתם סבורים יושב ויועץ עליכם ענות רעות וחושב עליכם מחשבות (ס"א מלות והשבונות): וריבכם – מלמד שהיו רוגנים:

(יג) הבו לכם – הזמינו עמכם לדבר: אנשים – וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

למשה ולח מלח אלח ג' אנשים לדיקים חכמים וידועים: ראשים עליכם – שתנהגו בהם כבוד ראשים במחוק ראשים בממכר ראשים במשח ומתן נכנס (מזיתו לב"ה) אחרון ויולח ראשון; שרי אלפים – אחד ממונה על אלף; שרי מאות – אחד ממונה על מאה; ושוטרים – מנתי עליכם לשבטיכם אלו הכופתין והמכין צלועה על פי הדיינין:

שהייתם אומרים עכשיו יתמנו עלינו דיינין הרבה אם אין מכירנו אנו מביאין לו דורון והוא נושא לנו פנים: לעשות – אם הייתי מתעלל אתם אומרים עשה מהרה: (טו) ואקח את ראשי שבטיכם – משכתים בדברים אשריכם על מי באתם להתמנות על בני אברהם יצחק ויעקב על בני אדם שנקראו אחים ורעים חלק ונחלה וכל לשון חבה: אנשים חכמים וידועים – אצל נבונים לא מלאתי זו אחת משבע מדות שאמר יתרו

נביא – ישעיה פרק א' יא'-טו'

(יא) למה לי רב זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות אילים וחלב מדיאים ודם פרים וזבשים ועתודים לא חפצתי: (יא) לא רעוא קדמי בסגיאנות נכסת קודשיכון אמר יי שבעית מסת עלות דכרין ותרב פטימין ודם תורין ואמרין וגרטן דכאלין לא רעוא קדמי בהון: (יב) כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי: (יב) כד אתון אתן לאתחזאה קדמי מן תבע דא מידכון למיתי ולאדתשא עזרתי: (יג) לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי חדש ושבת קרא מקרא לא אוכל און ועצרה: (יג) לא תוספון לאיתאה מנחת אניסא קורבן מרחק הוא קדמי ירחין ושבין כנישא אתון מתכנשין לא שבקין חוביכון לקבלא צלותכון בעדן כנישתכון: (יד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרח נלאיתי נשא: (יד) ירחיכון ומועדיכון רחיק מימרי הון קדמי לרחוק אסגיתי למשבק: (טו) ובפרשכם פפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו: (טו) וכד כהניא פרסין ידהון לצלאה עליכון מסליקנא אפי שכנתי מנכון ואף כד אתון מסגן לצלאה לא רעוא קדמי לקבלא צלותכון מדי ידכון דם זכאי מלין:

רש"י

ולח לנחת הרוח. חדש ושבת קרא מקרא לא אוכל וגו' – ולקרוח מקרא חדש ושבת שאתם נאספי לקרא עזרה ואסיפה בהם לא אוכל לסבול און שבלבצכם הגוטה לעכו"ם והעזרה עמו שאין שני הדברים כאלו ראויין יחד לקרוח עזרה ליאסף לפני והאון שבלבצכם לעכו"ם ואין אתם מוליאין אותו מחוד לבצכם: (טו) וצפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם – לפי שידכם דמים מלאו. דמים – ראיחה:

(יא) שבעתי עלות אילים – כמו פן ישבעך וישאנך (משלי כה יז). מריאים – בהמות לאן פטומות. לא חפצתי – אחר שאתם עוברים על תורתך זבח רשעים תועבה: (יב) מי בקש זאת מידכם רמס חצרי – לרמוס את חצרי אחרי שאין לבצכם שלם עמי: (יג) לא תוסיפו הביא מנחת שוא – מתרה אני צכם לא תביאו לי מנחת שוא שלכם שהעשן עולה ממנה קיטור של תיעוב הוא לי

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

כתובים – תהילים פרק עדי' יג'-יז'

(יג) אַתָּה פּוֹרְרֵת בְּעֶזְךָ יָם שִׁבְרֵת רֵאשֵׁי תַנְיָנִים עַל הַמַּיִם: (יג) אַתָּה גִזְרַתָּא בְּעוֹשֵׁנְךָ מוֹי דִּימָא אַתָּה תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַנְיָנִיא וְשִׁנְקַת מִצְרָאִי עַל יַמָּא:
 (יד) וְאַהֲבֵי נְגוּעַ כָּל הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לְבִקְרִים: (יד) אַתָּה תְּרַעַתָּא רֵישֵׁי גַבְרֵי פְרַעְיָה יִהְבַּתְנֹן לַגְמְרָא לַעַם בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוֹשְׁמִיָּהוֹן לִירֻדֵי:
 (טו) אַתָּה בִּקְעַת מַעֲיָן וְנָחַל אַתָּה הוֹבְשֵׁת נְהָרוֹת אֵיתָן: (טו) אַתָּה בּוֹעַתָּא מַעֲיָנָא מִן כִּיפָא וְהוּי לַנְּחֵלָא אַתָּה יִבְשַׁתָּא מִגִּזֵּית נַחְלֵי אַרְנוֹנָא וּמִגִּזֵּית יוֹבְקָא וְיֻרְדְּנָא דְהוֹן תְּקִיפִין:
 (טז) לָךְ יוֹם אָף לָךְ לַיְלָה אַתָּה הַכִּינֹתָ מְאוּר וְשִׁמְשֵׁי: (טז) דִּי לָךְ יִמְמָא לַחוּד דִּי לָךְ לַיְלֵיא אַתָּה אַתְקַנְתָּא סִיְהָרָא וְשִׁמְשָׁא:
 (יז) אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל גְּבוּלוֹת אֶרֶץ קִיֵּץ וְחֶרֶף אַתָּה יִצְרַתָּם: (יז) אַתָּה אַקְמַתָּא כָּל תְּחוּמָא דְאַרְעָא קִיטָא וְסַתּוּא אַתָּה בְּרַאתְנֹן:

רש"י

(יג) ראשי תנינים – הם מנכרים שנקראו תנינים שנאמר (יחזקאל כ"ט) התנים הגדול וגו':
 (יד) ראשי לוייתן – פרעה נקרא כן שנאמר (ישעיה כ"ז) יפקוד ה' בחרבו הקשה על לוייתן וגו'. תננו מאכל לעם לזייס – נתח ממונו לעם ישראל לאוכלו לזייס לכחות ולצרות שהולאת, זייס סיעות כמו (במדבר כ"ד) וזיס מיד כתים כתרגומו וסיען:
 (טו) אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן – לישראל מן הכר מעיינות. אתה הובשת – ירדן שהוא נהר איתן:
 (טז) לך יום אף לך לילה אתה הכינת מאור ושמש – גאולתם של ישראל. אף לך לילה – ועמד היו בצרות הלילה. אתה הכינת מאור ושמש – אתה הכינת להם מאור התורה:
 (יז) אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם – להם כל גבולות ארצם בכל טוב. קיץ וחרף אתה יצרתם – הרי זה דוגמת (ירמיה ה') שזעזע חוקות קציר ישמור לנו, לא שנית לנו סדר השנים:

משנה – סוטה פרק ב'

(א) הָיָה מְבִיא אֶת מִנְחָתָהּ בְּתוֹךְ כְּפִיפָה מִצְרִית וְנוֹתְנָה עַל יָדֶיהָ כְּדֵי לִיגְעָה. כָּל הַמִּנְחוֹת תַּחֲלָתָן וְסוּפָן בְּכָלֵי שְׂרֵת, וְזוֹ תַּחֲלָתָהּ בְּכְפִיפָה מִצְרִית וְסוּפָה בְּכָלֵי שְׂרֵת. כָּל הַמִּנְחוֹת טְעוּנוֹת שְׂמֹן וְלִבְנָה, וְזוֹ אֵינָה טְעוּנָה לֹא שְׂמֹן וְלֹא לִבְנָה. כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִן הַחֲטִיף, וְזוֹ בָּאָה מִן הַשְּׂעוּרִים. מִנְחַת הָעֹמֶר אָף עַל פִּי שְׂבָאָה מִן הַשְּׂעוּרִים הִיא הַיְתָה בָּאָה גְרֵשׁ, וְזוֹ בָּאָה קִמְחָה. רִבֵּן גְּמֻלֵיאֵל אוֹמֵר, בְּשֵׁם שְׂמִיעֵשִׂיָּה מַעֲשֵׂה בְּהִמָּה, כִּף קִרְבָּנָה מְאֻכָּל בְּהִמָּה:
 רע"ב – (א) היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה על ידיה כדי ליגע. כל המנחות תחלתן וסופן בכלי שרת, וזו תחלתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת. כל המנחות טעונות שמן ולבנה, וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבנה. כל המנחות באות מן החטף, וזו באה מן השעורים. מנחת העומר אף על פי שבאה מן השעורים היא היתה באה גרש, וזו באה קמח. רבן גמליאל אומר, בשם שמעישיה מעשה בהמה, כף קרבנה מאכל בהמה:
 אותה ואח"כ מביא מנחתה, רע"פ שנמחק השם, מיגעה כדי שתודה ולא תמות מיתה מנוולת, רע"פ שנמחקה המגילה אם אמרה טמאה אני אינה שותה: תחלתן וסופן בכלי שרת – לאו בכלי שרת ממש קאמר, שאין אדם מביא מנחתו מתוך ביתו בכלי שרת, רע"ב – (א) היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה על ידיה כדי ליגע. כל המנחות באות מן החטף, וזו באה מן השעורים. מנחת העומר אף על פי שבאה מן השעורים היא היתה באה גרש, וזו באה קמח. רבן גמליאל אומר, בשם שמעישיה מעשה בהמה, כף קרבנה מאכל בהמה:
 אותה ואח"כ מביא מנחתה, רע"פ שנמחק השם, מיגעה כדי שתודה ולא תמות מיתה מנוולת, רע"פ שנמחקה המגילה אם אמרה טמאה אני אינה שותה: תחלתן וסופן בכלי שרת – לאו בכלי שרת ממש קאמר, שאין אדם מביא מנחתו מתוך ביתו בכלי שרת,

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

והכי קאמר, כל המנחות טעונות שמן ולבונה ואותן שאינם טעונות שמן ולבונה צאות מן החיטין וצאות כולת. מנחת חוטא אע"פ שאינה טעונה שמן ולבונה צאה חיטין וצאה כולת. מנחת העומר אע"פ שצאה מן השעורין טעונה שמן ולבונה: וצאה גרש – וזו אינה טעונה שמן ולבונה וצאה מן השעורים וצאה קמח: גרש – מזכור ומנופה בשלש עשרה נפה כעין כולת בחטים: קמח – הכל מעורב כמו שנטחן:

(ב) הָיְהִי מְבִיא פִּילֵי שֵׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֲצִי לֶגַם מִיַּם מִן הַבְּיֹזֵר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, רְבִיעִית. פֶּשֶׁם שְׂמִמְעֵט בְּפֶתֶב, כֶּף מִמְעֵט בְּמִים. נִכְנַס לְהִיכָל וּפְנָה לִימִינוֹ, וּמְקוֹם הָיָה שָׁם אֲמָה עַל אֲמָה וְטַבְלָה שֶׁל שֵׁשׁ וְטַבְעַת הָיְתָה קְבוּעָה בָּהּ. וּבְשֵׁהוּא מְגַבִּיהָ, נוֹטֵל עֶפֶר מִתַּחְתֶּיהָ וְנוֹתֵן כְּדֵי שִׂידָאָה עַל הַמִּים, שְׂנַאֲמֵר (במדבר ה) וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקֶרֶקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמִּים:

קבועה זה – לאחזה בטבעתה ולהגביהה משאר הרלפה שהיא כולה באבני שיש: כדי שיראה – לריך שיתן זה שיעור שיהא נראה וניכר על פני המים: ונתן אל המים – מדלל כתיב ונתן במים, אלל אל המים, משמע שלל יח נבלע בתוכן:

אלל בקלחות של כסף ושל זהב שהם ראויים לכלי שרת: וזו בכפיפה מזכרית – שאין ראוי לעשות ממנה כלי שרת, דלמי להקריבהו נל לפחתך (מלאכי א): כל המנחות טעונות שמן ולבונה – בגמרא פריך, והל איכל מנחת חוטא דכתיב זה (ויקרא ה) לל יקיס עליה שמן ולל יתן עליה לבונה. וכן הל דתנינן כל המנחות צאות חטים, קשה, דהל מנחת העומר צאה מן השעורים. ומתוך בגמרא לל תיתני מילתל באנפי נפשיה אלל כרוך ותני

רע"ב – (ג) היה מביא פילי של חרס חדשה, ונותן לתוכה חצי לגם מים מן הביזר – כוס בלשון יוני: מן הכיור – לכתיב (במדבר ה) מים קדושים, ואין קדושים אלל שנתקדשו בכלי: כשם שממעט – ר' יהודה בכתב המגילה, לקמן במתניתין, כך ממעט כאן במים. ואין הלכה כרבי יהודה: מקום היה שם – ניכר מתוך שרל רלפת ההיכל: וטבעת

(ג) בא לו לכתוב את המגלה, מאיזה מקום הוא כותב, (במדבר ה) מאם לא שכתב איש וגו', ואת בי שטית תחת אישה. ואינו כותב והשביע הפהן את האשה. וכותב יתן ה' אותך לאלה ולשבעה, ובאו המים המאדרים האלה במעיך לצבות בטן ולנפל ירה. ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן. רבי יוסי אומר, לא היה מפסיק. רבי יהודה אומר, כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבעה וגו' ובאו המים המאדרים האלה במעיך וגו'. ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן:

רע"ב – (ג) מאם לא שכב איש אותך וגו' – הנקי. שהן קללות הבאות מחמת זכות, דמשמע הל אם שכב לל הנקי: ואינו כותב והשביע הכהן את האשה וגו' – שאין זה אלל מזה על הכהן להשביעה: ולל היה כותב ואמרה האשה אמן אמן – שאינו אלל קבלה שהאשה מקבלת עליה האלות. וליף לה מדכתיב האלות האלה. האלות לרבות קללות הבאות מחמת זכות. האלה, למעוטי

לוואות וקבלות: ר' יוסי אומר אינו מפסיק – משהתחיל אם לל שכב איש אותך עד אמן אמן. וכותב לוואות דוהשביע הכהן את האשה וקבלות דואמרה האשה אמן אמן, דלריש את, לרבות לוואות וקבלות: רבי יהודה אומר כל עצמו אינו כותב – כלומר היה זהיר בעצמו שלל לכתוב אלל אלות בלבד, ולל קללות הבאות מחמת זכות, ולל לוואות, ולל קבלות. דלריש האלות ולל קללות הבאות

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

מחמת ברכות. האלה, למעוטי נוואות וקבלות:
(ד) אינו כותב לא על הלוח ולא על הנר ולא על הדפתרא אלא על המגלה, שנאמר בספר. ואינו כותב לא בקומוס ולא בקנקנתום ולא בכל דבר שרושם, אלא בדיו, שנאמר ומחה, כתב שיכול להמחק:

רע"ב – (ד) לוח – של עז: נייר – של עשבים שכותשים אותם ועושים כמין עור: דפתרא – עור שאינו מעובד כל כרכו, דמליח וקמח ולא עפיו: בספר – בקלף: קומוס –

(ה) על מה היא אומרת אמן אמן. אמן על האלה, אמן על השבועה. אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר. אמן שלא שטייתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וקנוסה, אמן שלא נטמאתי. ואם נטמאתי, יבואו בני. רבי מאיר אומר, אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא:

זנתה שומרת יבם: אמן שלא נטמאתי וכו' – פירושי המפרש לאמן על האלה, אמן על השבועה דתנינן לעיל. והכי קאמר, אמן שלא נטמאתי הוא אמן על השבועה שהשביעה הכהן משביע אני עליך שלא נטמאתי: ואם נטמאתי יבואו בני – היינו קבלת אלה, שאמר לה הכהן ואם נטמאת יבואו בני כל הקללות הללו: אמן שלא אטמא – שאם טיטמא לאחר זמן מים מערערים אותה. ואין הלכה כר"מ:

רע"ב – (ה) אמן שלא שטייתי ארוסה ונשואה – ע"י גלגול שבועה הוא מגלגל עליה זנת של ארוסין ואף ע"פ שלא היה בו בקווי וסתירה. ומכאן לגלגול שבועה מן התורה: שומרת יבם וקנוסה – ואם היתה יבמתו וקנוסה, וקנא לה ונסתרה, מגלגל עליה טומאה שנטמאה כשהיא שומרת יבם. ומתניתין רבי עקיבא היא דאמר שומרת יבם ערוה. ואינה הלכה. אלא שומרת יבם שזנתה מותרת ליבם. לפיכך אינו מתנה עליה אם

(ו) הכל שוין שאינו מתנה עמה לא על קדם שתתארס ולא על מאחר שתתגרש. נסתרה לאחר ונטמאת ואחר כך ההזירה, לא היה מתנה עמה. זה הפלל, כל שתבעל ולא היתה אסורה לו, לא היה מתנה עמה:

רע"ב – (ו) ולא משנתגרשה – שאם זנתה לאחר שגרשה וחזר והחזירה וקינא לה ונסתרה, אין המים בודקים על זנת שלאחר גירושין, דגרשה שזנתה מותרת לחזור לבעלה, דבקדושין תלה רחמנא האיסור לא

זכירה, דכתיב (דברים כד) וינאלה מזינתו והלכה והיתה לאיש אחר. לפיכך, נתקדשה לאיש אחר, אע"פ שלא נבעלה. אסורה לחזור לבעלה. ואם נבעלה בלא קדושין, מותרת לחזור לבעלה:

גמרא – סוטה דף יז ע"א

ר' יהודה אומר וכו': גמרא במאי קא מיפלגי בהאי קרא קמיפלגי וכתב את האלות האלה הכהן בספר ר"מ סבר אלות אלות ממש האלות לרבות קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי קללות שבמשנה תורה האלה למעוטי צוואות וקבלות אמן ורבי יוסי כולהו כדקאמרת את לרבות צוואות וקבלות ור"מ אתים לא דריש ור' יהודה כולהו במיעוטי דריש להו

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

אלות ממש האלות למעוטי קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי קללות שבמשנה תורה האלה למעוטי צוואות וקבלות ורבי מאיר מ"ש האי ה"י דמרבי ביה ומאי שנא האי ה"י דמעייט ביה ה"י דגביה דריבויא ריבויא היא ה"י דגביה דמיעוטא מיעוטא והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן אמר רבי תנחום הנקי כתיב דריש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהן לא זכו אש אוכלתן אמר רבא ודאשה עדיפא מדאיש (מאי טעמא) האי מצרף והאי לא מצרף אמר רבא מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה זכתה יוצא מימנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה עפר ואפר לא זכתה תחזור לעפרה דריש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר זכו בניו לב' מצות אפר פרה ועפר סוטה והאיכא נמי עפר כיסוי הדם התם הכשר מצוה איכא הנאה ליכא דרש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לב' מצות חוט של תכלת ורצועה של תפלין בשלמא רצועה של תפלין דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ותניא ר"א הגדול אומר אלו תפלין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לבסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא:

רש"י על הגמרא

דקאי אוכתב: דלגבי מיעוט – אלה דמיעוטא הוא אלה ולא אחרות: והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן – דשמעינן ליה דבעי תנאי כפול דתנן ר"מ אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גר ובני ראוון אינו תנאי דכתיב ביה אם יעצרו ואם לא יעצרו הא לא כפליה מכלל לאו לא תשמע הן: א"ר תנחום הנקי כתיב – בלא יו"ד דמשתמע הנקי אם לא שכב ותדרוש הכי טומאה תחת אישך חנקי: זכו – ללכת בדרך ישרה שלא יהא הוא נואף ולא היא נואפת: שכינה ביניהם – שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו"ד באיש וה"י באשה: לא זכו אש אוכלתן – שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו אש ואש: ודאשה עדיפא מדאיש – אש של אשה קשה וממהרת לאכול וליפרע משל איש: מאי טעמא האי מיצרף – אש של אשה נוחה להדליק מהר שאין אות של אש מפסיק

אלות ממש – יתן ה' אותך וזכו המים המאחרים האלה צמעין וגו': קללות הצלות וכו' – הנקי ממי המרים: אלה – מיעוטא הוא: שצמסנה תורה – דאי כתב קרא וכתב את האלות צספר הוה משמע אלות שצמסנה תורה יככה ה' בשפתה לאלה איקרו דכתיב והיה בשמעו את דברי האלה הזאת וגו' (דברים כט): לוואות – והשביע הכהן את האשה ללא תימא לא ידלג הילכך אינטריך למעטינהו: וקבלת אמן – ולקמיה פריך מ"ש האי ה"י דמרבה ביה ומ"ש האי ה"י דמעוט ביה: כולו – ריבויא כדקאמרת אלות אלות ממש האלות הקללות הצלות מחמת ברכות אלה למעוטי שצמסנה תורה ושצתורת כהנים אצל ה"י דהאלה לא תדרוש למעוטי לוואות וקבלות לאתא את ורבינהו וה"י דהאלה אורחיה הוא: ור"י כולו – ההי"ן דקרא מעוטי דריש להו: דלגבי ריבוי – דהאלות

חק לישראל – פרשת דברים יום ג'

מאי הגאה איכא: מה נשתנה תכלת – שהזיקו הכתוב לזליית: שהתכלת דומה לים כו' – זא ללמדנו שכל המקיים מצות זליית כאילו הקביל פני שכינה והכי תניא לה צספרי לאולטריכו כל הני משום ללא חשכחן קראי אלא זרקיע שדומה לכסא הכבוד הילכך תכלת דומה לים וים דומה לרקיע תכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה כמו תכלת דומה למראה הים ואנן קחזינן דים דומה למראה הרקיע: ורקיע דומה לכסא הכבוד – קראי קדיש לכתוב זרקיע כמעשה לצנת הספיר וכתוב זכסא הכבוד כמראה אבן ספיר דמות כסא:

אלא מחובר הוא ונקרא חס אצל של איש חין אוחיות של חס מטרפות יחד שהיו"ד של שכינה מפסקת: הגאה ליכא – ואין זה קיבול שזר אצל כאן יש הגאה צסוטה לתת שלום ושלח ירצה ממזרים זישראל חס זונה היא ואם נקתה וזרעה זרע ומצטלת לעז מעל זניה ואפר פרה לטהרן ולזכות את ישראל ממעשה העגל: זשזר חס מחוט ועד שרוך נעל – שהזריח עצמו מן הגזל: חוט של תכלת – כנגד מחוט ורעעה של תפילין כנגד שרוך דהיינו רעעה: זשלמא רעעה של תפילין – קיבול שזר הוא לאיכא הגאה לכתוב וכו' אצל חוט של תכלת של זליית

זוהר חדש – ד"א דף ע"א ע"א

איכה ישבה בדר, רבי הרבינס פתח, (בראשית ג) ויגרש את האדם וישפן מקדם לגן עדן. ויגרש את, דא פגסת ישראל. בחרבן פי מקדשא, דאתתרכת בתירובין, דאשתלחת בשלוחין, פרסייא דמלכא נפלת: ויגרש את, דא פרסייא דמלכא. ווי דאתתרכת, ווי דנפלת. האדם, ההוא דשליט על כורסייא, דכתיב ביה (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם כו'. נפלת כורסייא, נפל כלא: וישבן, ההוא דתריד לדא, אשפין ואשרי יישובא אחרא, בהיפוכא. בשעתא דאתחריב פי מקדשא, סליק לכבוד עילאה לעילא, ואזעיר דיוקניה מקמה דהוות. וכורסייא נטיל מניה ואתפרש: כביכול אשרי לגן עדן עם פרוכים לתתא, ואתפרש מההוא פבוד עילאה. ואשרי להיא להט התרב, למיקם בדוכתא דרפנותיה, למיטר ולמישאב ולמסתיר, ההוא אורח דאנגיד מעץ החיים: ושלמה מלכא צווח ואמר, (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ כו' תחת עבד פי ימלוך כו' ושפחה פי תירש גברתה. שפחה לגו, גבירתה לבר. איכה ישבה בדר, מאי בדר. פמא דאת אמר, בדר ישב מחוץ למחנה מושבו:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק יב

(כא) ובמנחה של שבת ושל יום הכפורים אחר שיגמור שליח ציבור תהלה לדוד וסדר היום אומר קדיש ומוציא ספר תורה ועולין וקורין בו ומחזירו ואומר קדיש ומתפללין מנחה וכן בתענית קוראין במנחה ואחר כך אומר קדיש ומתפללין תפלת מנחה אבל בזמן טוב לא נהגו לקרות במנחה:

חק לישראל – פרשת במדבר יום ג'

(כב) ויום שאין בו מוסף כשגומר תפלת שחרית אומר קדיש ומוציא ספר תורה וקוראין בו ומחזירו ואומר קדיש ואחר כך אומר תהלה לדוד וסדר היום כדרך שאומרים בכל יום ואומר קדיש וכל העם נפטריין:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.